

Бондаренко Т.А.

студентка,

*Науковий керівник: Шпачинський І.Л.
кандидат філософських наук, доцент,
Миколаївський національний університет
імені В.О. Сухомлинського*

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ У РОЗРІЗІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

В історії зазначається, що саме філософія була тією галуззю, з якої з'явилися і освіта, і наука, і мистецтво, а потім вони переросли в особливі прояви людської свідомості та реалізації розумової життєдіяльності людини і суспільства.

Але й сьогодні філософія залишається актуальною, адже повною мірою можна стверджувати, що система освіти є основним елементом суспільства та постає важелем духовного відродження в Україні. Складні процеси соціальних змін у країні вимагають кардинально нового розуміння змісту освіти, як унікального суспільного явища, що має вплив на всі сторони життя кожної країни і людської цивілізації загалом.

Філософія освіти – це наука, це сукупність знань, на основі якої формується суспільне та індивідуальне бачення світу, розкриваються творчі можливості молодого покоління.

Сучасний український філософ В.П. Андрущенко зауважив, що: «філософія... постає у якості теорії освіти. Оскільки ж філософське засвоєння світу розгортається як осягнення всезагального, вона (філософія) виконує в освіті методологічну функцію, визначення способу здійснення якої складає предметне поле такого напрямку філософствування як філософії освіти» [1, с. 354].

Науковець М.І. Романенко звернув увагу на те, що: «філософія освіти висуває орієнтири для реорганізації системи освіти, висуває певні ціннісні основи нових проектів освітніх систем і педагогічної думки, що інтегрують, консолідують певні напрями освітніх досліджень для практичного пошуку оптимальних форм освітньої практики» [2, с. 17].

Філософією доведено основні напрями осмислення філософсько-освітнього знання, що визначають пріоритетність у розвитку системи освіти, а саме: перебудова освітньо-навчальної діяльності, заснованої на гуманістичній парадигмі антропоцентристського спрямування; змістовно-ціннісна переорієнтація освітнього процесу на соціокультурні засади; нова філософська парадигма сучасної освіти на принципово новому світоглядному підґрунті, високогуманному суспільстві, гармонійних взаємовідносинах в контексті моделі «природа – людина – суспільство» [2, с. 125].

Проблеми освіти без перебільшення належать до найскладніших і найсуперечливіших не лише в педагогічній філософській науці, але й в науці загалом.

Розвиток освіти є потребою, без здобуття якої наше суспільство не має майбутнього. Актуальність вивчення філософії освіти ХХІ століття зумовлена важливими питаннями, які стоять перед освітою у зв'язку з загостреними подіями у світі, а саме: в чому мають виявлятися стратегічні пріоритети освіти, як має розвиватися освіта в майбутньому, на яких засадах має будуватися сучасна освіта? Освіта, на нашу думку, несе частину відповідальності за негативні наслідки у моральному та духовному житті людства. Тому, виникла необхідність перенаправити освіту на людину, що є головною умовою нової філософії освіти, її модернізації відповідно до вимог нашої історичної епохи.

Сучасні зрушення в освіті викликані низкою соціальних, культурних та політичних випадків. Зокрема, вони викликані тим, що суспільство переходить до нового виду цивілізації, яка одержала назву «інформаційне суспільство». Освіта, як соціальний інститут, відповідно слідкує за всіма змінами, що відбуваються в суспільстві. Якщо розширюються інформаційні технології, то як наслідок, змінюється всі сфери соціального життя.

Наукова картина світобачення показує нам кризу розсудливого світогляду, який спрямовував людину на постійне перетворення світу в своїх інтересах за законами розуму. Сьогодні, великого значення набуває інший науковий підхід: людина має організовувати своє особисте буття за законами всеосяжного світопорядку. Ще одна особливість світоглядної системи пов'язана з виникненням в кінці ХХ століття умов для розвитку нового за своїми масштабами з'єднання гуманітарних та природничих наук. Зміст цього положення полягає в тому, що науковий багаж знань набуває позиції духовного пошуку, перетворюючись на життєву та смислову тенденцію.

На освіту впливає і глобалізація як об'єктивно обумовлений процес зростання взаємозалежності країн в умовах розширення кордонів сучасного світу. Головна мета процесу глобалізації – укріплення зусиль суспільства й урядів країн Європи для підвищення рівня освіти.

Нова парадигма освіти постає як багатоаспектний комплексний феномен, в якому традиційна освіта взаємодіє з інноваційною. При цьому взаємодія здійснюється через розвиток аксіологічних можливостей особистості, орієнтованих на гуманістичний принцип. Взаємодія традицій і інноватики в освіті представляє новий рівень гуманізації. Причому обидві форми освіти не вступаючи в суперечність одна з одною, лише взаємодоповнюють і збагачують ідею розвитку особистості.

Згідно з позиціями нової парадигми освіти – орієнтація направлена на інтереси особистості, адекватні сучасним напрямкам суспільного розвитку. Відповідно до загальних тенденцій перебудови освітньої системи визначена головна мета професійної підготовки – покращення навчально-виховного процесу, впровадження особистісно-орієнтованого підходу до навчання, підготовка професійного спеціаліста.

З урахуванням цього, чинниками нової системи освіти є сучасні комп'ютерні технології, а також розвиток ринку освітніх послуг; глобальність системи освіти; безперервна освіта; телекомунікаційні технології зберігання, обробки і передачі інформації.

Становлення такого суспільства спирається на розвиток системної взаємодії науки, освіти та інновацій. Тому, якщо людина прагне бути успішною в суспільстві, вона повинна вміти в першу чергу: вміло застосовувати знання на практиці для вирішення різноманітних проблем, адаптуватися до швидкоплинних життєвих ситуацій, самостійно отримувати необхідні знання, щоб в житті знайти своє місце; помічати виникаючі в реальному світі проблеми, труднощі і шукати шляхи їх вирішення; самостійно, критично мислити, використовуючи новітні знання і технології. Звідси, головне завдання освітньої сфери полягає у розвитку нового мислення, орієнтованого на ефективне створення новацій і розумного ставлення до нововведень, як особливо важливої суспільної та особистої цінності.

Отже, ми дійшли висновку, що в цілому, сучасний ідеал освіченості – це людина, з одного боку добре підготовлена до життя, включаючи готовність долати життєві труднощі, з іншого – людина, яка активно й осмислено відноситься до життя й культури, в тій чи іншій мірі бере участь в її змінах і перетворенні. З одного боку, освіта завжди направлена на розвиток людини, наближуючись до неї в межах самоосвіти, з іншого – звертається до культури і тут освіта виступає як механізм її еволюції. Таким чином, освічена людина – це та людина, яка в тій чи іншій мірі вносить в культуру власну духовність.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю. – К.: Знання України, 2004. – 804 с.
2. Романенко М.І. Освіта як об'єкт соціально-філософського аналізу: Наукова монографія. – Дніпропетровськ, 1998.

Бренкач Я.С.

докторант,

Ряшівський університет, Республіка Польща

ІДЕЇ КОСМОПОЛІТИЗМУ ТА ГЛОБАЛІЗМУ В ПОГЛЯДАХ ІМПЕРАТОРА-ФІЛОСОФА МАРКА АВРЕЛІЯ

За часів керування Римською імперією Марк Аврелій, імператор-філософ, продовжив золоту епоху роду Антонів. Очевидно, що спостерігаючи за взаємодією різних народів у складі такого гігантського утворення, він не міг не зауважувати космополітичні і глобалістичні тенденції, які є близькими до філософії стоїків.

На політичну думку імператора, що опиралася на ідеї світової держави та теорію держави-міста, свій відбиток наклала з початку моральність циніків, а потім, до кінця його життя, моральність стоїків. У думці стоїків та циніків любов до «конкретної батьківщини» не суперечила визнанню «всезагальної батьківщини», під якою розуміється Римська імперія.